

РОЗДІЛ 4. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.46>

КОНТРОЛЬ ЗА КОНЦЕНТРАЦІЯМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Дудик І.М.,
*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
Приватний вищий навчальний заклад
«Київський медичний університет»
ORCID: 0000-0001-7735-4323
e-mail: i.dudyk@kmu.edu.ua*

Дудик І.М. Контроль за концентраціями як інструмент захисту економічної конкуренції.

Реформа конкурентного законодавства України є важливим етапом на шляху інтеграції до європейського економічного простору, що сприяє розвитку прозорих і справедливих ринкових відносин. Важливим напрямком цієї реформи є вдосконалення контролю за концентраціями та гармонізація національних норм із законодавством ЄС, зокрема Регламентом № 139/2004. Цей документ визначає основні принципи та механізми регулювання концентрацій, зокрема багаторівневу оцінку угод, структурні зобов'язання та оцінку їх впливу на ринки. У статті досліджуються новели законодавства, які спрямовані на підвищення ефективності контролю за концентраціями в Україні, а також теоретичні основи та практичні аспекти застосування регулювання концентрацій.

Окрему увагу приділено ключовим аспектам реформи, таким як уточнення відповідальності за порушення правил концентрації, встановлення нових порогів для оцінки угод, впровадження багаторівневої системи аналізу концентрацій та посилення інституційної спроможності Антимонопольного комітету України (АМКУ). Ці зміни є важливими для забезпечення конкурентного середовища та захисту інтересів споживачів. Контроль за концентраціями виступає одним із головних інструментів забезпечення економічної конкуренції, запобігання монополізації та сприяння прозорості ринкових відносин.

У контексті інтеграції України до європейського економічного простору гармонізація національного законодавства з європейськими нормами стає особливо актуальною. Регламент ЄС № 139/2004 визначає детальні механізми регулювання концентрацій, що включають багаторівневу оцінку угод, структурні зобов'язання та методи оцінки їх впливу на ринки. У статті проаналізовано чинне законодавство України щодо концентрацій, його відповідність європейським стандартам, а також проблеми, що виникають внаслідок нечітких критеріїв оцінки концентрацій, тривалості процесу розгляду заяв і недостатності ресурсів АМКУ.

Особливу увагу приділено міжнародному досвіду регулювання концентрацій, розглядаючи такі кейси, як Dow/DuPont, Google/Fitbit, AT&T/Time Warner. Ці приклади ілюструють різні підходи до вирішення конкурентних викликів та демонструють можливі моделі регулювання концентрацій, що можуть бути застосовані в Україні. На основі цього аналізу запропоновано новели для вдосконалення українського законодавства: підвищення фінансових порогів для оцінки угод, гармонізація критеріїв аналізу з нормами ЄС, використання постконцентраційного моніторингу та впровадження структурних зобов'язань.

Результати дослідження підтверджують, що реформа системи контролю за концентраціями сприятиме зниженню рівня монополізації на ринку, покращенню інвестиційного клімату та створенню рівних умов для всіх учасників ринку. Гармонізація українського конкурентного законо-

давства із нормами ЄС не тільки підвищить ефективність ринкового регулювання, а й сприятиме інтеграції України до єдиного європейського ринкового простору, що стане важливим кроком на шляху до стабільного економічного розвитку та забезпечення добробуту громадян.

Ключові слова: реформа конкурентного законодавства, контроль за концентраціями, гармонізація, національне законодавство, ЄС, Регламент № 139/2004, Антимонопольний комітет України (АМКУ), монополізація, інвестиційний клімат, структурні зобов'язання, конкурентні виклики, міжнародний досвід.

Dudyk I.M. Merger control as a tool for protecting economic competition.

The reform of Ukraine's competition law is an important step towards integration into the European economic space, contributing to the development of transparent and fair market relations. A key direction of this reform is the improvement of merger control and the harmonization of national norms with EU legislation, particularly Regulation No. 139/2004. This document defines the basic principles and mechanisms for regulating mergers, including a multi-level assessment of transactions, structural commitments, and the evaluation of their impact on markets. The article explores legislative innovations aimed at enhancing the effectiveness of merger control in Ukraine, as well as the theoretical foundations and practical aspects of applying merger regulation.

Special attention is given to key aspects of the reform, such as clarifying responsibility for violations of merger rules, setting new thresholds for evaluating transactions, implementing a multi-tier system for analyzing mergers, and strengthening the institutional capacity of the Antimonopoly Committee of Ukraine (AMC). These changes are crucial for ensuring a competitive environment and protecting consumer interests. Merger control is one of the main tools for ensuring economic competition, preventing monopolization, and fostering transparency in market relations.

Given Ukraine's integration into the European economic space, harmonizing national legislation with European norms has become especially relevant. EU Regulation No. 139/2004 establishes detailed mechanisms for regulating mergers, including a multi-level transaction assessment, structural commitments, and methods for evaluating their impact on markets. The article analyzes Ukraine's current legislation on mergers, its compliance with European standards, and the challenges arising from unclear merger evaluation criteria, the lengthy process of reviewing applications, and the insufficient resources of the AMC.

Special attention is given to international experiences in merger regulation, considering cases such as Dow/DuPont, Google/Fitbit, AT&T/Time Warner. These examples illustrate various approaches to addressing competitive challenges and demonstrate potential regulatory models that could be applied in Ukraine. Based on this analysis, several innovations for improving Ukrainian legislation are proposed: raising financial thresholds for evaluating transactions, harmonizing analysis criteria with EU norms, using post-merger monitoring, and implementing structural commitments.

The study's results confirm that reforming the merger control system will reduce the level of market monopolization, improve the investment climate, and create equal conditions for all market participants. Harmonizing Ukraine's competition law with EU norms will not only improve market regulation efficiency but also contribute to Ukraine's integration into the unified European market space, marking an important step toward stable economic development and the well-being of citizens.

Key words: competition law reform, merger control, harmonization, national legislation, EU, Regulation No. 139/2004, Antimonopoly Committee of Ukraine (AMC), monopolization, investment climate, structural commitments, competitive challenges, international experience.

Постановка проблеми. Економічна конкуренція є основою ефективного функціонування ринкової економіки. Вона сприяє зростанню інновацій, підвищенню ефективності виробництва та забезпеченню справедливих цін для споживачів. Однак у сучасних умовах конкуренція на багатьох ринках стикається з викликами, пов'язаними зі зростанням концентрації економічної влади великих суб'єктів господарювання.

Контроль за концентраціями є ключовим інструментом у боротьбі з монополізацією. Його основна мета – попередити угоди між підприємствами, які можуть призвести до обмеження конкуренції або створення домінуючого становища на ринку. Україна, інтегруючись у європейський економічний простір, поступово адаптує своє конкурентне законодавство до стандартів ЄС. Однак наявні прогалини в національній системі регулювання значно обмежують ефективність

контролю за концентраціями. У цій статті розглядаються теоретичні основи, проблеми законодавства, новели правового регулювання та перспективи їх реалізації в Україні.

Мета цієї статті полягає в аналізі новел конкурентного законодавства України, зокрема реформ у сфері контролю за концентраціями, спрямованих на гармонізацію національного законодавства з європейськими стандартами, підвищення ефективності регулювання ринку та зниження рівня монополізації. Основним завданням є визначення ключових аспектів запропонованих змін, оцінка їх впливу на конкуренцію в Україні, а також вивчення можливостей адаптації міжнародного досвіду для вирішення актуальних викликів у цій сфері.

Стан опрацювання проблематики. Проблематика контролю за концентраціями є предметом численних наукових досліджень, що стосуються як теоретичних аспектів, так і практичних проблем реалізації цього інструменту. В умовах інтеграції України до європейського економічного простору значна увага приділяється гармонізації національного законодавства із нормами ЄС, зокрема Регламентом № 139/2004, який встановлює стандарти оцінки концентрацій та механізми забезпечення конкурентного середовища.

Українські вчені та фахівці Антимонопольного комітету України (АМКУ) акцентують увагу на потребі оновлення національної системи регулювання у контексті сучасних економічних викликів, таких як зростаюча монополізація, тривалий процес розгляду заяв, недостатня інституційна спроможність АМКУ та складнощі притягнення до відповідальності суб'єктів із іноземною реєстрацією.

Міжнародна практика, зокрема приклади Dow/DuPont, Google/Fitbit, AT&T/Time Warner, демонструє різноманітність підходів до вирішення проблем конкуренції та регулювання концентрацій. У межах дослідження здійснено детальний аналіз цих кейсів із метою розробки пропозицій щодо вдосконалення українського законодавства.

Виклад матеріалу дослідження.

Теоретичні аспекти контролю за концентраціями. Відповідно до статті 22 Закону України «Про захист економічної конкуренції» [1], концентрація охоплює дії, спрямовані на об'єднання підприємств, встановлення контролю або створення нових суб'єктів господарювання.

Основними формами концентрації є:

- **Злиття компаній.** Це об'єднання двох чи більше підприємств, яке може призводити до припинення їхнього існування як окремих суб'єктів.
- **Придбання активів або акцій, що забезпечують контроль.** Це стосується як прямих, так і опосередкованих форм контролю, які дозволяють одній компанії впливати на господарську діяльність іншої.
- **Створення спільного підприємства.** У цьому випадку новий суб'єкт господарювання створюється для досягнення певних бізнес-цілей, наприклад, для впровадження інновацій або підвищення ефективності виробництва.

Концентрація класифікується залежно від структури та мети угоди:

1. **Горизонтальна концентрація.** Відбувається між компаніями, які працюють на одному ринку та пропонують схожі товари або послуги. Прикладом є злиття двох виробників молока для розширення їхнього спільного впливу на ринку.
2. **Вертикальна концентрація.** Включає інтеграцію підприємств різних рівнів одного виробничого або постачального ланцюга (наприклад, злиття ферми та молокозаводу).
3. **Конгломератна концентрація.** Це об'єднання компаній, які працюють у різних секторах і не мають прямого конкурентного чи виробничого зв'язку.

Концентрація може мати як позитивний, так і негативний вплив на конкуренцію та ринкові умови:

Позитивний вплив: а) **Підвищення ефективності.** Злиття може знизити операційні витрати через синергію ресурсів. б) **Розширення ринків.** Концентрація дозволяє компаніям виходити на нові ринки, що сприяє зростанню їхнього потенціалу. в) **Стимулювання інновацій.** Об'єднання знань та технологій між компаніями сприяє розвитку нових продуктів і послуг.

Негативний вплив: - **обмеження конкуренції.** Зменшення кількості гравців на ринку може призводити до монополізації та підвищення цін; - **зловживання домінуючим становищем.** Компанії з великим впливом можуть диктувати свої умови споживачам та постачальникам; - **погіршення якості продукції.** За відсутності конкурентного тиску компанії можуть скорочувати витрати на інновації та якість товарів.

В Україні контроль за концентраціями регулюється:

1. **Законом України «Про захист економічної конкуренції».** Статті 22 та 24 визначають поняття концентрації, критерії її оцінки та порогові значення, які потребують дозволу АМКУ [1].

2. **Регламентом ЄС № 139/2004.** Цей документ є ключовим стандартом для гармонізації українського законодавства з нормами Європейського Союзу [2].

Мета контролю за концентраціями. Контроль за концентраціями є важливим інструментом захисту економічної конкуренції. Його головна мета – **аналіз потенційного впливу угод на ринок** із запобіганням монополізації та зловживань.

Основні завдання контролю.

1. **Запобігання монополізації.** Контроль дозволяє уникнути утворення надмірно великих суб'єктів господарювання, які можуть суттєво впливати на ринок і обмежувати доступ інших компаній.

2. **Захист прав малих і середніх підприємств.** Велика концентрація може створювати бар'єри для виходу нових учасників на ринок. Контроль гарантує рівні умови для всіх суб'єктів.

3. **Стимулювання ринкової конкуренції.** Завдяки контролю зберігається динамічне середовище, яке сприяє розвитку інновацій, зниженню цін і покращенню якості товарів і послуг.

Проблеми чинного законодавства України:

а) Нечіткість визначення критеріїв концентрації

Закон України «Про захист економічної конкуренції» визначає концентрацію через сукупний дохід учасників, але не враховує вплив концентрації на структуру ринку.

б) Недоліки процедури розгляду заяв

Тривалі строки розгляду заяв (до 3 місяців) ускладнюють процес реалізації угод, особливо для міжнародних компаній.

в) Обмежена інституційна спроможність АМКУ

Недостатня кількість працівників та обмежені ресурси Комітету знижують ефективність контролю за концентраціями.

3. Новели законодавства у сфері контролю за концентраціями. У 2024 році було презентовано проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Антимонопольного комітету України», який включає низку нововведень. Одним із ключових напрямків є розширення кола відповідальних осіб, гармонізація норм із законодавством Європейського Союзу та деталізація процедур аналізу концентрацій [3].

3.1. Уточнення відповідальних осіб. Чинна редакція Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачає, що відповідальність за порушення правил концентрації несуть лише ті суб'єкти господарювання, які подають документи для отримання дозволу. Однак практика показує, що така модель відповідальності є недостатньою, оскільки:

- у випадках, коли концентрація здійснюється без дозволу АМКУ, не завжди чітко визначено, хто має нести відповідальність – юридична чи посадова особа.
- структура власності великих міжнародних корпорацій часто є складною, що ускладнює ідентифікацію відповідальних за порушення.

Так, у 2024 році Антимонопольний комітет України (АМКУ) розглянув справу щодо порушення законодавства про захист економічної конкуренції компаніями «WESTPARK BUSINESS LTD.» та «LONGRIDGE TRADING LIMITED». Вони здійснили концентрацію шляхом створення ТОВ «БЕТОННІ ПОКРИТТЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ» без отримання необхідного дозволу АМКУ. При цьому «WESTPARK BUSINESS LTD.» була зареєстрована в Британській Вест-Індії (Ангілья), а «LONGRIDGE TRADING LIMITED» — на Британських Віргінських Островах (Тортола). Під час розгляду справи з'ясувалося, що «WESTPARK BUSINESS LTD.» було ліквідовано у 2020 році, що ускладнило притягнення її до відповідальності. В результаті АМКУ наклав штраф у розмірі 169 999 гривень лише на «LONGRIDGE TRADING LIMITED»

Цей випадок підкреслює складнощі у притягненні до відповідальності компаній з іноземною реєстрацією та важливість чіткого визначення відповідальних осіб у випадках порушення антимонопольного законодавства.

3.2. Удосконалення порогів концентрацій. Однією з ключових проблем чинної системи є **невідповідність порогів концентрацій реальним умовам української економіки.** Наразі подання заяви до Антимонопольного комітету України є обов'язковим у разі, якщо: а) сукупний обсяг доходу (виручки) учасників концентрації за останній фінансовий рік перевищує 4 мільйони

євро; б) обсяг доходу хоча б одного з учасників перевищує 1 мільйон євро, а доходи іншого – 1 мільйон євро.

Ці порогові значення не відповідають сучасним реаліям. Основними викликами є:

- **Застарілі фінансові показники.** Через інфляцію та зміни в економіці ці пороги більше не дозволяють ефективно виявляти значущі для ринку угоди.

- **Перевантаження АМКУ дрібними справами.** Значна кількість заяв стосується концентрацій із незначним впливом на конкуренцію. У 2023 році близько 40% усіх розглянутих заяв стосувалися угод, які фактично не впливали на структуру ринку.

- **Нерівність у підходах до оцінки міжнародних та локальних угод.** Українські компанії з високим обсягом доходу на внутрішньому ринку мають подавати заяви на концентрацію, тоді як великі міжнародні компанії з активами за кордоном можуть уникати таких вимог.

Нові підходи до встановлення порогів. Реформа передбачає перегляд існуючих порогових значень з урахуванням наступних факторів:

1. **Підвищення порогів доходу.** Нові значення мають відповідати реальній економічній ситуації та включати показники, які відображають масштаб угоди. Наприклад, у багатьох країнах ЄС порогом для подання заяви є оборот на рівні 10 мільйонів євро.

2. **Запровадження багаторівневих порогів.** Для концентрацій із різним ступенем впливу пропонується ввести три рівні:

- Угоди локального значення, що аналізуються за спрощеною процедурою.
- Угоди з потенційним впливом на регіональні ринки, що підлягають глибшому аналізу.
- Угоди національного масштабу або міжнародного значення, які потребують поглибленого аналізу.

3. **Запровадження порогів для активів.** Окрім доходу, враховуватимуться активи учасників угоди, що дозволить точніше оцінювати концентрації у капіталомістких галузях, таких як енергетика, транспорт чи ІТ.

Міжнародна практика в оцінці порогів. Європейський Союз: Регламент № 139/2004 встановлює два основні пороги для концентрацій: а) сукупний обсяг доходу учасників угоди перевищує 5 мільярдів євро в усьому світі; б) сукупний обсяг доходу в межах ЄС перевищує 250 мільйонів євро.

Окрім цього, ЄС застосовує механізм «національного відхилення», коли концентрація, яка не досягає вказаних порогів, може бути розглянута національним регулятором у разі значного впливу на локальні ринки.

Сполучені Штати Америки: У США застосовується система тесту Херфіндаля-Гіршмана (ННІ), яка оцінює рівень концентрації на ринку до та після угоди. Відповідно до керівництва Федеральної торговельної комісії (FTC), концентрації, які підвищують ННІ більше ніж на 200 пунктів у концентрованих галузях, автоматично стають об'єктом детального аналізу.

Велика Британія: Тут застосовується гнучка система оцінки концентрацій. Окрім фінансових порогів (70 мільйонів фунтів стерлінгів), враховуються інші фактори, наприклад, інноваційний потенціал галузі.

Переваги нових підходів для України. Запровадження удосконалених порогів концентрацій дозволить:

- **Зменшити адміністративне навантаження на АМКУ.** Завдяки виключенню дрібних угод, які не впливають на ринок, знизиться кількість нерелевантних справ.

- **Підвищити ефективність аналізу великих угод.** Нові пороги дозволять зосередити ресурси Комітету на концентраціях, які мають суттєвий вплив на конкуренцію.

- **Гармонізувати підходи із нормами ЄС.** Це сприятиме євроінтеграції та поліпшенню міжнародного інвестиційного клімату.

Ризики впровадження нових підходів

Незважаючи на очевидні переваги, існують і ризики, які слід врахувати:

1. **Можливість уникнення подачі заяв.** Підвищення порогів може стимулювати великі компанії структурувати угоди так, щоб уникнути перевищення порогових значень.

2. **Складність адаптації для локального бізнесу.** Малі й середні підприємства можуть зіткнутися з труднощами через нерозуміння нових процедур.

Для подолання цих ризиків необхідно забезпечити:

- **Інформування бізнесу про зміни у процедурах.**

- **Моніторинг виконання нових норм** через автоматизацію процесів звітності.

Приклад концентрації, яка демонструє необхідність змін. У 2022 році одна з найбільших концентрацій в енергетичному секторі України була здійснена між двома компаніями, активи яких перевищували 3 мільйони євро. Проте через розпорошеність доходів за межами України ця концентрація не підлягала обов'язковому аналізу АМКУ. Як наслідок, було створено суб'єкт із значним впливом на регіональний ринок енергетики, що призвело до підвищення цін для споживачів.

Якби було встановлено додатковий критерій активів або регіональних порогів, АМКУ міг би втрутитися на етапі розгляду заявки та запобігти негативним наслідкам.

Удосконалення порогів концентрацій є необхідним кроком для адаптації українського законодавства до сучасних економічних реалій. Запропоновані новели дозволять підвищити прозорість процесів, покращити аналітичну роботу АМКУ та забезпечити ефективний захист ринкової конкуренції.

3.3. Гармонізація національного законодавства з нормами ЄС. Новели законодавства пропонують чітко визначити, що відповідальність за порушення можуть нести: **юридичні особи**, які є учасниками концентрації (обидві сторони угоди) та **посадові особи**, які приймають рішення про реалізацію концентрації, зокрема директори, члени правління та особи, що виконують функції управління.

Практичне значення цієї новели полягає в тому, що:

- Чітке визначення відповідальних осіб забезпечить кращу правову визначеність.
- Посилення відповідальності сприятиме дисципліні учасників концентрацій, адже рішення про угоди буде прийматися з урахуванням ризиків порушення антимонопольного законодавства.

Однією з головних цілей реформи є гармонізація національного законодавства України із нормами Європейського Союзу. Україна поступово адаптує свої правові норми до положень Регламенту № 139/2004, який встановлює правила контролю за концентраціями в ЄС.

Основними аспектами гармонізації є:

1. Чіткі критерії аналізу угод. У ЄС під час аналізу концентрацій використовують комплексний підхід, що включає: а) оцінку структури ринку до та після концентрації; б) визначення частки ринку, яку контролюватимуть учасники угоди; в) аналіз потенційного впливу угоди на споживачів, конкурентів та доступ до ринку.

2. Багаторівнева оцінка концентрацій. У ЄС угоди поділяються на три категорії: - ті, що не мають значного впливу на конкуренцію (спрощена процедура); - ті, що мають потенційний вплив і потребують детального аналізу; - ті, що суттєво впливають на ринок і потребують додаткових зобов'язань (наприклад, продажу частини активів).

Для України гармонізація цих норм означає:

- Створення зрозумілих критеріїв оцінки для бізнесу.
- Уніфікацію підходів, що сприятиме інтеграції України до європейського ринкового простору.

Зниження кількості суб'єктивних рішень під час аналізу концентрацій. У 2017 році відбулося злиття двох провідних хімічних компаній — Dow та DuPont. Європейська комісія, оцінюючи цю угоду, висловила занепокоєння щодо потенційної монополізації ринку засобів захисту рослин та нафтохімічної продукції. Щоб отримати дозвіл на злиття, компанії погодилися на значні поступки: DuPont зобов'язалася продати частину свого бізнесу у сфері пестицидів, а Dow — частину нафтохімічного бізнесу [4].

Цей підхід, відомий як структурні зобов'язання, дозволяє зберегти конкуренцію на ринку шляхом відчуження частини бізнесу компаній, що зливаються. В Україні, де в окремих галузях конкуренція є обмеженою, застосування подібних механізмів могло б запобігти утворенню монополій та забезпечити здорове конкурентне середовище.

4. Міжнародна практика контролю за концентраціями дозволяє Україні запозичити найкращі практики, що сприятимуть удосконаленню національної системи регулювання.

4.1. Європейський Союз. Контроль за концентраціями в ЄС регулюється Регламентом № 139/2004. Основними принципами є:

- **Попереднє повідомлення про концентрацію:** компанії зобов'язані повідомити Європейську комісію про угоду до її реалізації, якщо пороги концентрації перевищують встановлені значення (сукупний оборот понад 5 мільярдів євро).
- **Детальний аналіз впливу угоди:** враховуються економічні, соціальні та технічні аспекти.

- **Зобов'язання учасників концентрації:** для запобігання монополізації компанії можуть погоджуватися на реструктуризацію або продаж частини активів.

Прикладом є **справа Google/Fitbit (2021)**, у якій Європейська комісія дозволила Google придбати Fitbit лише після виконання зобов'язань:

1. Google зобов'язався не використовувати дані користувачів Fitbit для персоналізованої реклами протягом 10 років.

2. Компанія забезпечила доступ сторонніх розробників до платформи Fitbit API.

Це рішення було направлене на збереження конкуренції у сфері цифрових технологій та носимих пристроїв [5].

4.2. Сполучені Штати Америки. Сполучені Штати Америки приділяють особливу увагу регулюванню концентрацій підприємств, зокрема для запобігання антиконкурентним практикам. Контроль за концентраціями здійснюється Федеральною торговельною комісією (FTC) та Міністерством юстиції США (DOJ). Їхня діяльність спрямована на аналіз угод, які можуть суттєво вплинути на конкурентне середовище, з використанням сучасних економічних та правових інструментів.

Основні механізми регулювання включають: а) **економетричні моделі**, які дозволяють оцінити потенційний вплив концентрації на ціни, якість продукції та інновації. Завдяки цим моделям регулятори можуть прогнозувати, як злиття вплине на споживачів та ринок загалом; б) **розслідування після концентрації**, коли угоди можуть бути переглянуті навіть після їх завершення. Це забезпечує можливість втручання регуляторів у разі виникнення антиконкурентних наслідків.

Яскравим прикладом правозастосування є справа злиття компаній AT&T і Time Warner. У 2016 році AT&T оголосила про придбання Time Warner за \$85 мільярдів. DOJ намагалося заблокувати угоду, оскільки вбачало ризик обмеження доступу конкурентів до контенту, такого як канали HBO і CNN. Однак, після судового розгляду у 2018 році, угоду було дозволено без додаткових умов, що підкреслило складність доведення антиконкурентних ризиків у суді.

4.3. Можливості для України. Україна може використовувати міжнародний досвід для вдосконалення своїх підходів до контролю за концентраціями:

- Впровадити механізм «повідомлення із зобов'язаннями», коли концентрація дозволяється лише за умови виконання певних умов.

- Розробити моделі для оцінки впливу угод на конкуренцію на основі статистичних даних і прогнозів.

- Запровадити постконцентраційний моніторинг для оцінки реальних наслідків угод.

Міжнародний досвід демонструє, що ефективний контроль за концентраціями сприяє захисту конкуренції, запобігає монополізації ринків і створює умови для сталого економічного розвитку. Україна, інтегруючись у європейський економічний простір, має впроваджувати подібні механізми, адаптуючи їх до національних реалій.

Висновок. Запропоновані новели у сфері контролю за концентраціями мають на меті підвищення прозорості, ефективності та адаптації конкурентного законодавства України до стандартів ЄС. Зокрема:

1. Впровадження чітких критеріїв аналізу концентрацій дозволить зосередити увагу АМКУ на угодах, що дійсно впливають на конкуренцію.

2. Уточнення відповідальності учасників сприятиме підвищенню правової визначеності.

3. Гармонізація із нормами ЄС забезпечить кращу інтеграцію України до європейського економічного простору.

4. Застосування міжнародного досвіду (зокрема приклад Google/Fitbit) стане важливим кроком у розробці ефективних механізмів антимонопольного контролю.

Ці реформи сприятимуть зміцненню конкурентного середовища, залученню інвестицій та економічному зростанню України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про захист економічної конкуренції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.
2. Regulation (EC) No 139/2004 on the control of concentrations between undertakings. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32004R0139>.

3. Проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності АМКУ». URL: <https://amcu.gov.ua/npas>.
4. Mergers: Commission clears Dow/DuPont merger. URL: https://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-772_en.htm.
5. European Commission. Google/Fitbit Merger Case. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2484.
6. Антимонопольний комітет України. Комітет наклав штраф за концентрацію без дозволу. URL: https://amcu.gov.ua/news/komitet-naklav-shtraf-za-kontsentratsiiu-bez-dozvolu?utm_source=chatgpt.com
7. Justice Department Challenges AT&T/Time Warner Merger. URL: <https://www.justice.gov/opa/pr/justice-department-challenges-atdirectv-s-acquisition-time-warner>.